

23-боб. Жисмоний шахслар томонидан товарларни ва транспорт воситаларини нотижорат мақсадларда олиб ўтиш

155-модда. Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарлар

Жисмоний шахслар томонидан шахсий эҳтиёжлари учун олиб кириладиган ёки олиб чиқиладиган ва тадбиркорлик фаолияти учун мўлжалланмаган товарлар жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарлар ҳисобланади.

Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарлар божхона чегараси орқали соддалаштирилган тартибда ва ушбу бобда назарда тутилган имтиёзлар қўлланилган ҳолда олиб ўтилади.

Жисмоний шахслар томонидан божхона чегараси орқали олиб ўтилаётган товарларнинг қандай мақсадга мўлжалланганлигини аниқлашда қуйидагилар ҳисобга олинади:

товарларнинг миқдори, бунда товарларни олиб ўтаётган жисмоний шахс ва унинг оила аъзолари эҳтиёжларидан ортиқ миқдордаги бир турдаги товарларга, агар товарларни олиб ўтаётган шахс аксини исботлаб бермаса, тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун олиб кирилаётган товарлар деб қаралади;

товарларни олиб ўтишнинг такрорийлиги, бунда айти бир шахс томонидан бир турдаги товарларнинг бир неча бор олиб кирилишига, агар товарларни олиб ўтаётган шахс аксини исботлаб бермаса, тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун товарларни олиб кириш деб қаралади;

сафарнинг ҳолатлари, бунда сафарнинг мақсади ва унинг давомийлиги ҳисобга олинади.

156-модда. Жисмоний шахслар томонидан товарларни нотижорат мақсадларда олиб ўтишнинг соддалаштирилган тартиби

Жисмоний шахслар томонидан товарларни нотижорат мақсадларда божхона чегараси орқали олиб ўтиш қуйидагиларни назарда тутувчи соддалаштирилган тартибда амалга оширилади:

товарларга нисбатан иқтисодий сиёсат чоралари, шу жумладан товарларнинг хавфсизлигига оид стандартларга ва талабларга мувофиқлигини мажбурий тасдиқлаш қўлланилмаслиги, бундан эркин муомалага чиқариш (импорт) ёки экспорт божхона режимларига товар сифатида жойлаштириладиган транспорт воситаси мустасно;

товарнинг божхона юк декларацияси тўлдирилмайдиган божхона расмийлаштируви тартиби, бундан эркин муомалага чиқариш (импорт) ёки экспорт божхона режимларига товар сифатида жойлаштириладиган транспорт воситаси мустасно.

157-модда. Жисмоний шахслар томонидан олиб ўтиладиган товарларга нисбатан божхона тўловларининг қўлланилмаслиги

Божхона тўловлари қуйидагиларга нисбатан қўлланилмайди:

жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда халқаро почта ва курьерлик жўнатмаларида юборилаётган товарларга нисбатан, товарларни қонун ҳужжатларида белгиланган божсиз олиб кириш нормаси ва акциз солиғи солинмайдиган олиб кириш нормаси доирасида;

жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтилаётган товарларга нисбатан, товарларни қонун ҳужжатларида белгиланган божсиз олиб кириш нормаси ва акциз солиғи солинмайдиган олиб кириш нормаси доирасида, бундан жисмоний шахс манзилига келаётган товарлар мустасно;

доимий яшаш жойи ўзгарганлиги муносабати билан жисмоний шахслар томонидан божхона чегараси орқали олиб ўтилаётган шахсий мол-мулкка нисбатан, бундан транспорт воситалари мустасно.

158-модда. Чет эллик жисмоний шахслар томонидан товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини нотижорат мақсадларда вақтинча олиб кириш

Товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини чет эллик жисмоний шахслар томонидан божхона ҳудудига божхона тўловлари тўлашдан озод этилган ҳолда вақтинча олиб киришга, башарти товарлар ва (ёки) транспорт воситалари ушбу шахсларни божхона ҳудудида бўлиши даврига нотижорат мақсадларда олиб кирилатган бўлса, йўл қўйилади. Бунда транспорт воситаси чет давлат ҳудудида рўйхатдан ўтказилган бўлиши керак.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган муддат тугаганидан сўнг товарлар ва (ёки) транспорт воситалари божхона ҳудудидан ўзгармас ҳолатда қайтариб олиб чиқилиши ёки тегишли божхона режимида жойлаштирилиши лозим.

Вақтинча олиб кирилган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари исталган божхона органи орқали божхона ҳудудидан қайтариб олиб чиқилиши мумкин. Вақтинча олиб кирилган товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини қайтариб олиб чиқишда божхона тўловлари тўланмайди ва иқтисодий сиёсат чоралари қўлланилмайди.

Агар вақтинча олиб кирилган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари авария ёки енгиб бўлмас куч таъсири оқибатида жиддий шикастланган ва бу ваколатли орган томонидан тасдиқланган бўлса,

вақтинча олиб кирилган мазкур товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини божхона ҳудудидан қайтариб олиб чиқиш амалга оширилмаслиги мумкин.

159-модда. Чет эллик жисмоний шахслар томонидан транспорт воситасини нотижорат мақсадларда вақтинча олиб кириш шартлари

Чет эллик жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда вақтинча олиб кирилган транспорт воситасининг божхона ҳудудида туришининг умумий муддати календарь йил мобайнида жами тўқсон календарь кундан ошмаслиги лозим. Бунда транспорт воситасини Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланадиган йиғимни тўлаган ҳолда юқорида кўрсатилган муддатдан ортиқроқ муддатга вақтинча олиб киришга йўл қўйилади.

Йиғим ундирилгунига қадар транспорт воситаси божхона органлари томонидан белгиланадиган жойларда вақтинча сақланиши лозим.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатиб ўтилган йиғим қуйидаги ҳолларда тўланмайди:

божхона органлари томонидан белгиланадиган жойларда вақтинча сақлаш даври учун;

агар вақтинча олиб кирилган транспорт воситаси хатланган, мусодара қилинган, авария ёки енгиб бўлмас куч таъсири оқибатида фойдаланиш учун яроқсиз ҳолга

келиб қолган ва бу ваколатли орган томонидан тасдиқланган бўлса.

160-модда. Ўзбекистон Республикасининг жисмоний шахслари томонидан товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини нотижорат мақсадларда вақтинча олиб чиқиш

Ўзбекистон Республикасининг жисмоний шахслари божхона ҳудудидан ташқарида ўзларига нотижорат мақсадларда зарур товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини хорижий давлатда вақтинча бўлиш муддатига вақтинча олиб чиқишга ҳақли.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари уларни вақтинча олиб чиқиш ва божхона ҳудудига қайтариб олиб киришда божхона тўловлари тўлашдан озод этилади.

Агар вақтинча олиб чиқиладиган товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини идентификациялаш уларни божхона тўловларини тўлашдан озод этилган ҳолда божхона ҳудудига қайтариб олиб киришга ёрдам берадиган бўлса, божхона органлари вақтинча олиб чиқиладиган товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини Ўзбекистон Республикаси жисмоний шахсининг сўровига кўра идентификациялаши мумкин.

161-модда. Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтилаётган товарларнинг ва (ёки) транспорт воситаларининг божхона расмийлаштируви

Темир йўл транспортида божхона чегарасини кесиб ўтаётган жисмоний шахсларга божхона назорати қоидаларига риоя этиш шарти билан, транспорт воситасидан чиқмаган ҳолда божхона операцияларидан ўтиш имконияти берилади.

Жисмоний шахс томонидан олиб ўтилаётган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари уларнинг божхона расмийлаштирувини дарҳол амалга ошириш ёки божхона тўловларини тўлаш имкони бўлмаган тақдирда вақтинча сақлаш божхона режимида жойлаштирилиши лозим.

Жисмоний шахслар томонидан божхона ҳудудига соддалаштирилган тартибда нотижорат мақсадларда олиб кириладиган ва унинг ташқарисига олиб чиқиладиган товарларга божхона мақсадларида тегишинча эркин муомалага чиқарилган ёки экспорт божхона режимида олиб чиқилган деб қаралади.

162-модда. Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарларни декларациялаш

Жисмоний шахслар қўл юкида ва кузатиб борилаётган бажаида нотижорат мақсадларда олиб ўтаётган товарларни декларациялаш жисмоний шахслар

томонидан улар божхона чегараси орқали ўтаётганда товарни тақдим этиш билан бир вақтда амалга оширилади.

Ўн олти ёшга тўлмаган шахснинг қўл юкида ва кузатиб борилаётган бағажида олиб ўтилаётган товарлар уларни кузатиб бораётган шахс томонидан декларацияланади.

Жисмоний шахслар томонидан олиб ўтилаётган товарларни декларациялаш мақсадида божхона ҳудудига кириб келиш ёки ушбу ҳудуддан чиқиб кетиш жойларида икки йўлакли тизим қўлланилиши мумкин.

Икки йўлакли тизимнинг қўлланилиши божхона операцияларини бажариш учун нотижорат мақсадлардаги товарларни декларациялаш шакли сифатида «яшил» ёки «қизил» йўлакнинг божхона чегараси орқали ўтаётган жисмоний шахс томонидан мустақил равишда танланишини назарда тутди.

«Яшил» йўлак кириб келиш ва чиқиб кетиш жойларида махсус белгиланган, жисмоний шахсларнинг нотижорат мақсадлардаги қўл юки ва кузатиб борилаётган бағажидаги товарларини божхона чегарасидан олиб ўтиши учун мўлжалланган жой ҳисобланади. Мазкур товарлар оғзаки тарзда декларацияланади, бундан олиб кирилиши ёки олиб чиқилиши қонун ҳужжатларига мувофиқ тақиқланган ёхуд чекланган товарлар, шунингдек қиймати ва (ёки) миқдори қонун ҳужжатларида белгиланган божсиз олиб

кириш нормаси ва акциз солиғи солинмайдиган олиб
кириш нормасидан ошиб кетган товарлар мустасно.

Жисмоний шахснинг «яшил» йўлак орқали ўтиши
божхона мақсадлари учун ушбу шахсда ёзма равишда
декларацияланиши лозим бўлган товарлар йўқлигини
божхона органига маълум қилиш деб қаралади.

«Қизил» йўлак кириб келиш ва чиқиб кетиш
жойларида махсус белгиланган, жисмоний шахсларнинг
ёзма шаклда декларацияланиши лозим бўлган қўл юки
ва кузатиб борилаётган бағажидаги товарларини,
шунингдек декларацияланиши жисмоний шахснинг
ихтиёрига кўра амалга ошириладиган товарларни
божхона чегарасидан олиб ўтиши учун мўлжалланган
жой ҳисобланади.

«Яшил» йўлакда божхона назорати айрим
шаклларининг қўлланилмаслиги жисмоний шахслар
божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига
риоя этиш мажбуриятидан озод этилганлигини
англатмайди.

Божхона чегарасидан ўтказиш пунктларида икки
йўлакли тизим қўлланилишининг талаблари ва тартиби
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
томонидан белгиланади.

Жисмоний шахснинг алоҳида бағажда нотижорат
мақсадларда олиб ўтилаётган товарлари уларни олиб
ўтаётган шахс ёки ишончнома асосида иш олиб борувчи
бошқа шахс томонидан декларацияланиши мумкин.

Божхона органига маълум қилинадиган маълумотларнинг тўғрилиги учун жавобгарлик товарларни декларациялаётган шахснинг зиммасида бўлади.

Ўн олти ёшга тўлмаган шахснинг алоҳида кетаётган бағажидаги товарлар унинг ота-онаси, васийлари ёки ҳомийлари томонидан ёхуд ота-онаси, васийлари ёки ҳомийларининг ишончномасига биноан иш олиб борувчи шахслар томонидан декларацияланиши керак.

Жисмоний шахслар томонидан ишлаб чиқариш ёки тижорат мақсадлари учун мўлжалланган товарларни, шунингдек уларнинг манзилига келаётган нотижорат мақсадлардаги товарларни божхона чегараси орқали олиб ўтишда (бундан почта ва курьерлик жўнатмалари мустасно) ушбу Кодексда белгиланган божхона расмийлаштирувининг умумий қоидалари қўлланилади.

163-модда. Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарларга нисбатан божхона тўловларини тўлаш

Жисмоний шахслар томонидан қўл юкида ёки кузатиб борилаётган бағажида нотижорат мақсадларда олиб ўтилаётган товарларнинг, шунингдек халқаро почта ва курьерлик жўнатмаларида юборилаётган шундай товарларнинг қиймати ва (ёки) миқдори қонун ҳужжатларида белгиланган божсиз олиб кириш нормаси

ва акциз солиғи солинмайдиган олиб кириш нормасидан ортиқ бўлса, ортиқ қисмига нисбатан божхона тўловлари тўланади.

Товарлар жисмоний шахснинг манзилига келиб тушганда божхона тўловлари олиб кириладиган товарларнинг бутун суммасидан, божсиз олиб кириш нормаси ва акциз солиғи солинмайдиган олиб кириш нормаси қўлланилмаган ҳолда ундирилади, бундан халқаро почта ва курьерлик жўнатмалари мустасно.

Божхона тўловлари нотижорат мақсадлардаги товарларни декларациялашда, шакли ва тўлдирилиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси томонидан белгиланадиган божхона кириш ордери асосида жисмоний шахслар томонидан тўланади.

Божхона кириш ордерининг бир нусхаси божхона тўловларини тўлаган жисмоний шахсга топширилади (юборилади).

Жисмоний шахслар томонидан божхона чегараси орқали нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарларга божхона кириш ордерини тўлдириш ва божхона тўловларини ҳисоблаб чиқариш божхона органининг мансабдор шахси томонидан амалга оширилади.

164-модда. Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарларнинг божхона қиймати

Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда олиб ўтиладиган товарларнинг қиймати уларни декларациялашда маълум қилинади.

Жисмоний шахслар томонидан нотижорат мақсадларда божхона чегараси орқали олиб ўтиладиган товарларнинг божхона қиймати чеклар, квитанциялар ва (ёки) бошқа тижорат ҳужжатлари билан тасдиқланган, маълум қилинган қийматдан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

Шахс томонидан маълум қилинган товарларнинг божхона қиймати тўғри белгиланганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар ва маълумотлар бўлмаган тақдирда божхона органи товарларнинг божхона қийматини ушбу Кодекснинг [44-бобига](#) мувофиқ мустақил равишда белгилаши мумкин.

Товарлар божхона ҳудудига алоҳида келаётган багажда олиб кирилган, шунингдек халқаро почта ва курьерлик жўнатмаларида юборилган тақдирда уларнинг божхона қийматига товарларни аэропортгача, дарё портигача ёки товарлар божхона ҳудудига олиб кириладиган бошқа жойгача етказиб бериш харажатлари қўшилади.